kokousraportti 13.3.2019/MLR

Europolin parlamentaarisen valvontaelimen (JPSG) kokous 24.-25.2.2019

Euroopan unionin lainvalvontayhteistyöviraston (Europol) parlamentaarisen valvontaelimen kokous pidettiin 24.-25.2.2019 EU-puheenjohtajavaltion Romanian parlamentissa Bukarestissa.

Kokoukseen osallistui eduskunnasta hallintovaliokunnan jäsen Sirpa Paatero (24.2.). Virkamiehenä läsnä oli valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne.

Europolin parlamentaarinen valvonta perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 88 artiklaan, jonka mukaan Europolin toimintaa valvoo Euroopan parlamentti yhdessä kansallisten parlamenttien kanssa. Europolin parlamentaarisesta valvontaelimestä (Joint Parliamentary Scrutiny Group, JPSG) säädetään Europolia koskevan neuvoston ja parlamentin asetuksen (EU) 2016/794 (Europol-asetus) 51 artiklassa. JPSG:ssä ovat edustettuina jäsenmaiden kansalliset parlamentit sekä Euroopan parlamentti. JPSG vastaa Europolin toimien poliittisesta valvonnasta, mukaan lukien vaikutukset perusoikeuksiin ja –vapauksiin.

Suomi on ensi syksynä EU:n puheenjohtajavaltio, minkä vuoksi Suomi on jo nyt JPSG:n valmisteluelimenä toimivan troikan jäsen. Varsinaista JPSG:n kokousta edelsi 24.2.2019 troikan kokous sekä Tanskan osallistumista JPSG:hen selvittäneen työryhmän kokous, joihin Suomi myös osallistui. Troikan ja Tanskan osallistumista selvittäneen työryhmän kokouksiin oli kutsuttu tarkkailijaksi myös Kroatian delegaatio.

JPSG:n kokouksen 25.2.2019 avasivat puheenjohtajina toimivat Oana-Consuela Florea, Romanian delegaation johtaja, ja Claude Moraes, Euroopan parlamentin Libe-valiokunnan puheenjohtaja.

Europolin pääjohtaja Catherine de Bolle raportoi Europolin toiminnasta syyskuusta 2018 helmikuuhun 2019. Euroopan parlamentti lisäsi Europolin rahoitusta vuodelle 2019 mahdollistaen 15 uutta virkaa. Rahoitus on silti varsin tiukka. Joulukuussa 2018 Europolin hallintoneuvosto julkaisi Europol Strategy 2020+ -asiakirjan, joka sisältää viisi painopistealuetta. Europol on myös tehostanut yhteistyötä muiden EU-virastojen kanssa. Esimerkiksi Frontexin kanssa pidettiin yhteinen hallintoneuvostojen kokous lokakuussa 2018. Lähitulevaisuuden keskeisiä kysymyksiä ovat muun muassa tietojärjestelmien yhteentoimivuuden (interoperability) kehittäminen, talousrikollisuuden torjunta sekä ulkosuhteet.

Europolin hallintoneuvoston uusi puheenjohtaja Victor Wili Apreutesei Romaniasta raportoi hallintoneuvoston toiminnasta ja kertoi EU:n lainvalvontaviranomaisyhteistyöstä kolmansien maiden ja muiden kolmansien osapuolten kanssa. Myös hän tähdensi järjestelmien yhteentoimivuuden merkitystä ja viittasi Europolin ja Frontexin yhteisiin päätelmiin lokakuussa 2018. Hän korosti Europolin ja kansallisten yhteyspisteiden välisen yhteistyön merkitystä, jotta Europol voisi tukea jäsenmaiden lainvalvontaviranomaisia mahdollisimman hyvin. Apreutesei kertoi myös hallinnon kehittämistoimista. Hallintoneuvosto on vastikään hyväksynyt uudet sisäisen valvonnan kriteerit.

Bulgarian delegaation puheenjohtaja Tsvetan Tsvetanov raportoi osallistumisestaan JPSG:n edustajana Europolin hallintoneuvoston kokoukseen 13.12.2018 Wienissä. Hän oli läsnä kokouksessa käsiteltäessä Europolin uutta strategiaa, ohjelma-asiakirjaluonnosta vuosille 2020-2022, Europolin budjettia vuodelle 2019 sekä JPSG:n Europolille toimittamia kirjallisia kysymyksiä. Omassa puheenvuorossaan hän oli kannustanut hallintoneuvoston jäseniä luomaan yhteyden oman kansallisen parlamentin JPSG-delegaatioon ja välittämään myös sitä kautta tietoa työssä kohdattavista haasteista.

Professori Francois Pellegrini kertoi Europolin yhteistyöneuvoston työstä. Yhteistyöneuvosto perustuu Europol-asetukseen ja koostuu Euroopan tietosuojaviranomaisen ja kansallisten tietosuojaviranomaisten

edustajista. Itsenäisenä asiantuntijaelimenä se antaa lausuntoja, ohjeita ja suosituksia sekä jakaa hyviä käytänteitä. Yhteistyöneuvosto muun muassa keskustelee Europolin tietosuojan valvonnan linjauksista, tutkii Europol-asetuksen tulkinta- ja soveltamisongelmia, tarkastelee yleisiä ongelmia liittyen itsenäisen valvonnan tai henkilöiden tietosuoja-oikeuksien toteuttamiseen sekä edistää yleistä tietoisuutta tietosuojakysymyksistä.

Kokouksessa kuultiin myös Euroopan tietosuojaviranomaisen Giovanni Buttarellin videotervehdys sekä apulaistietosuojaviranomaisen Wojciech Wiewiorowskin puheenvuoro.

Wil van Gemert, Europolin toimintojen varatoimitusjohtaja kertoi Europolin matkustustietokeskuksesta (ETIC), joka on tarkoitus perustaa 2019. Hanke perustuu Europolin vuosille 2019-2021 laadittuun ohjelma-asiakirjaan ja sillä on tarkoitus tukea jäsenmaita matkustamiseen liittyvien tietojen (PNR, API, ETIAS) operatiivisessa ja strategisessa hyödyntämisessä. Yhteistyö Frontexin ja Eu-Lisan kanssa on keskeistä.

van Gemert esitteli myös Europolin 2013 perustaman kyberrikollisuuden keskuksen (EC3) toimintaa. Keskus on osallistunut kymmeniin korkeanprofiilin operaatioihin ja satoihin paikan päällä toteutettaviin tukitoimiin. Keskus julkaisee vuosittain internetissä toimivan järjestäytyneen rikollisuuden uhka-arvion (IOCTA). Kyberrikollisuuden torjunta on myös yksi kymmenestä Europolin Policy Cycle 2018-2021 painopisteistä.

Kokouksen ohjelmassa oli myös komissaari Sir Julian Kingin puheenvuoro, Europolin hallintoneuvostoon osallistuvan JPSG:n edustajan nimeäminen sekä puheenjohtajiston loppupäätelmät. Näissä asiakohdissa ei enää ollut mahdollista olla läsnä lentoaikataulujen vuoksi.

Romanian delegaation virkamies toimitti jälkeenpäin tiedon siitä, että kokouksessa oli jäänyt avoimeksi Europolin hallintoneuvoston kokoukseen osallistuvan JPSG:n edustajan nimeäminen, joten asian ottaa hoitaakseen JPSG:n puheenjohtajisto. Seuraavaan hallintoneuvoston kokoukseen todennäköisesti lähtee Romanian delegaation puheenjohtaja Euroopan parlamentin vaalien vuoksi.

Seuraava JPSG:n kokous pidetään 23.-24.9.2019 Brysselissä.

Virkamiestapaamiset 25.2.2019

Valiokuntaneuvos Rinne tapasi kokouksen yhteydessä Suomen puheenjohtajuuskaudella järjestettävän JPSG:n kokouksen valmisteluun liittyen Libe-valiokunnan sihteeristön virkamiehiä. Rinne esitteli ehdotuksia teemoiksi, joita Suomen näkökulmasta olisi kiinnostavaa käsitellä kokouksessa lakisääteisten asioiden lisäksi. Näitä voisivat olla esimerkiksi Europolin tiedonhallintaprioriteetit (Information management priorities) ja niihin liittyvät hankkeet, joita Suomikin pilotoi, järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan lanseerattu maalitoimintatyyppinen High Value Targets –lähestymistapa sekä katsaus uuden matkustustietokeskuksen perustamisprosessin etenemiseen. Libe-sihteeristön virkamiehet suhtautuivat ideoihin alustavan myönteisesti.

Lisäksi Rinne keskusteli Bulgarian delegaation virkamiehen kanssa käytännön kysymyksistä, joita liittyy Europolin hallintoneuvoston kokouksiin osallistumiseen. Bulgarian delegaation puheenjohtaja Tsvetanov on toiminut tähän asti JPSG:n edustajana hallintoneuvoston kokouksissa.